

education

Department:
Education
North West Provincial Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE ASSESSERING

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

JUNIE 2024

ADDENDUM

Hierdie addendum bestaan uit 8 bladsye.

VRAAG 1: HOE HET DIE UNITED DEMOCRATIC FRONT (UDF) GEREAGEER OP DIE APARTHEID-HERVORMINGS WAT DEUR PW BOTHA IN 1983 INGESTEL HET?**BRON 1A**

Die bron hieronder verduidelik hoe die United Democratic Front (UDF) PW Botha se hervormings in die 1980's teengestaan het.

Gedurende die 1980's het die apartheidsregering onder toenemende interne druk gekom. Die Nasionale Party het 'n politieke oplossing gepoog vir die krisis wat hulle in die gesig gestaar het deur die kosmetiese Driekamerparlement te skep wat beperkte verteenwoordiging van Suid-Afrikaners wat as 'Kleurling' en 'Indiër' geklassifiseer is, maar Swartes uitgesluit het, ingesluit het. Die hoofeffek van die Driekamerparlement was om die politieke mag van die Blanke deel van die Suid-Afrikaanse bevolking, spesifiek dié van die regerende Nasionale Party, verder te verskans.

Die hervormings het die teenoorgestelde effek gehad as wat die apartheidsregime bedoel het. Hervormings het hernieuwe stukrag aan die weerstandsbewegings verskaf, en die 1980's was 'n dekade wat 'n keerpunt in die Suid-Afrikaanse geskiedenis geword het. Populêre protes deur massas gewone Suid-Afrikaners teen die apartheidsregime het sy hoogtepunt in die 1980's bereik.

Die nuutgestigte bevrydingsbeweging, die United Democratic Front (UDF), het 'n massiewe landwye veldtog van stapel gestuur om Kleurling- en Indiërkiesers te weerhou om aan die verkiesings vir die Huis van Verteenwoordigers en Afgevaardigdes deel te neem. Betogings van die burgerlike samelewing teen die driekamerparlement het getoon dat die meerderheid Suid-Afrikaners gekant was teen die nuwe struktuur. Kleurling- en Indier kiesersopkoms was uiters laag. In reaksie op hierdie politieke verwickelinge het massa-aksieveldtogte deur die land gespoel. Dit het stakings, massabetogings, skoolboikot, huurgeld en verbruikersboikotte ingesluit. Geweld het by baie geleenthede uitgebreek, en die regering het gereageer deur 'n noodtoestand af te kondig wat vir 'n groot deel van die 1980's geduur het.

[From SAHO@21-south African History]

BRON 1B

Die uittreksel hieronder is geneem uit 'n toespraak gelewer deur dr Allan Boesak, hoofspreker, by die bekendstellingsvergadering van die United Democratic Front (UDF) wat op 20 Augustus 1983 in die Rocklands Gemeenskapsaal, Mitchells Plain, naby Kaapstad gehou is.

Ons is hier om te sê dat die regering se grondwetlike voorstelle onvoldoende is, en dat dit nie die wil van die oorgrote meerderheid van Suid-Afrika se mense uitdruk nie. Maar meer as dit, waarna ons werk (mikpunte), is 'n onverdeelde Suid-Afrika wat aan al sy mense sal behoort, 'n oop demokrasie waarvan geen enkele Suid-Afrikaner uitgesluit sal word nie en 'n samelewing waarin die menswaardigheid van al sy mense sal gerespekteer word.

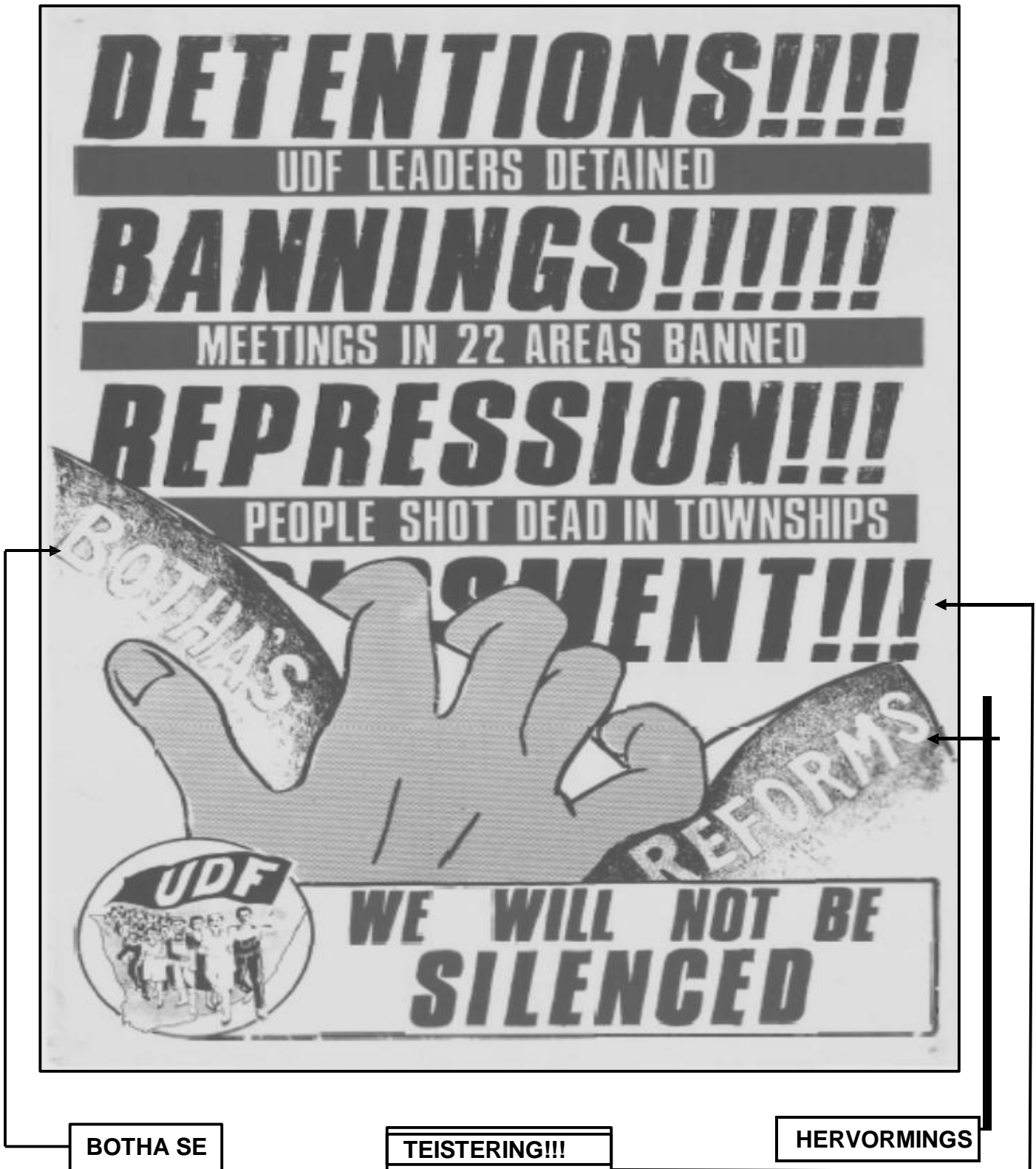
Ons is hier om te sê dat daar regte is wat nie deur die staat verleen (toegeken) of van die staat verkry word nie; jy moet teruggaan verby die dofste (vaagste) van die ewigheid om hul oorsprong te verstaan: hulle is Godgegewe. En so, ons is hier om dit te eis.

In 'n sekere sin beklemtoon en simboliseer die stigting van die United Democratic Front (UDF) beide die krisis van apartheid en wat sy ondersteuners vir hulself geskep het. Ná 'n geskiedenis van sowat 331 jaar van slawerny, rassediskriminasie, ontmensliking (nie bekommerd oor mense nie) en ekonomiese uitbuiting, was wat hulle verwag het aanvaarding van die status quo (posisie bly dieselfde). Gehoorsaam en onderdanigheid. In plaas daarvan vind hulle 'n volk, weier om rasse-onreg te aanvaar en is gereed om die uitdagings van die oomblik die hoof te bied. Ná meer as drie dekades van apartheid het hulle nederige onderwerping aan die harde bewind van totalitarisme en rasse-oorheersing verwag. In plaas daarvan vind hulle mense wat op elke vlak van die samelewing gereed is om hierdie bose stelsel te beveg.

[From: <https://www.sahistory.org.za/archive/united-democratic-front-national-launch-20-August-1983> Accessed on 13 February 2024.]

BRON 1C

Die plakkaat hieronder is in die 1980's deur die United Democratic Front (UDF) gepubliseer. Dit beeld sy verbintenis uit om onderdrukkende maatreëls van die staat te weerstaan.

BRON 1D

Die bron hieronder, geneem uit 'n koerantberig getiteld 'Indian Turnout about 20% in South African Elections', is geskryf deur Allister Sparks vir die *Washington Post* op 29 Augustus 1984. Dit verduidelik hoekom daar 'n lae opkoms van beide Indiërs en Kleurlinge in die driekamerverkieëing in 1984 was.

Ongeveer 20 persent van die geregistreeerde kiesers in Suid-Afrika se Indiese gemeenskap het blykbaar vandag gestem in verkiesings vir 'n nuwe parlement wat gekenmerk is deur sporadiese geweld tussen boikotters en polisie in verskeie stede.

Die uitslae wat vanaand beskikbaar was, het aangedui dat lede van die 870 000-sterk Indiese gemeenskap in selfs groter getalle van die stembus weggebly het as wat die gemengde-ras Kleurlingkiesers gedoen het in verlede week se stemming vir verteenwoordigers in die rasgekompartementeerde (geklassifereerde) driekamerparlement.

Daar was 'n opkoms van 30 persent by die verkiesings vir die groter Kleurlinggemeenskap. Die regering het daardie syfer voldoende verklaar om voort te gaan met planne om sy nuwe grondwet te implementeer, maar ander waarneemers het dit as 'n afwysing (weiering) bestempel.

Aangesien baie mense wat stemgeregtig was nie geregistreeer het nie, veral onder die Kleurlinge, het leiers van die boikotbeweging vanaand beweer dat die effektiewe stem in die twee verkiesings ongeveer 18 persent uit 'n gesamentlike bevolking van 3,5 miljoen was. Die beweging het gesê dit verteenwoordig 'n 'massiewe verwerping' van die wit minderheidsregering se nuwe grondwet, wat die Kleurling- en Indiese minderheidsgroepe vir die eerste keer 'n vorm van parlementêre verteenwoordiging bied maar steeds die swart Afrika-meerderheid uitsluit.

Wit kiesers het die grondwet met 'n tweederdemeerderheid by 'n referendum verlede November onderskryf, en die Amerikaanse staatsdepartement het saamgestem om die regering van president PW Botha te prys omdat hulle 'n stap in die regte rigting' geneem het.

[From *Washington Post*, 29 August 1984]

VRAAG 2: WAS DIE WAARHEID-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) SUKSESVOL IN DIE VERSOENING VAN SUID-AFRIKA VANAF SY VERDEELDE VERLEDE?**BRON 2A**

Die uittreksel hieronder fokus op die redes vir die stigting van die Waarheids-en-versoeningskommissie (WVK) in 1995.

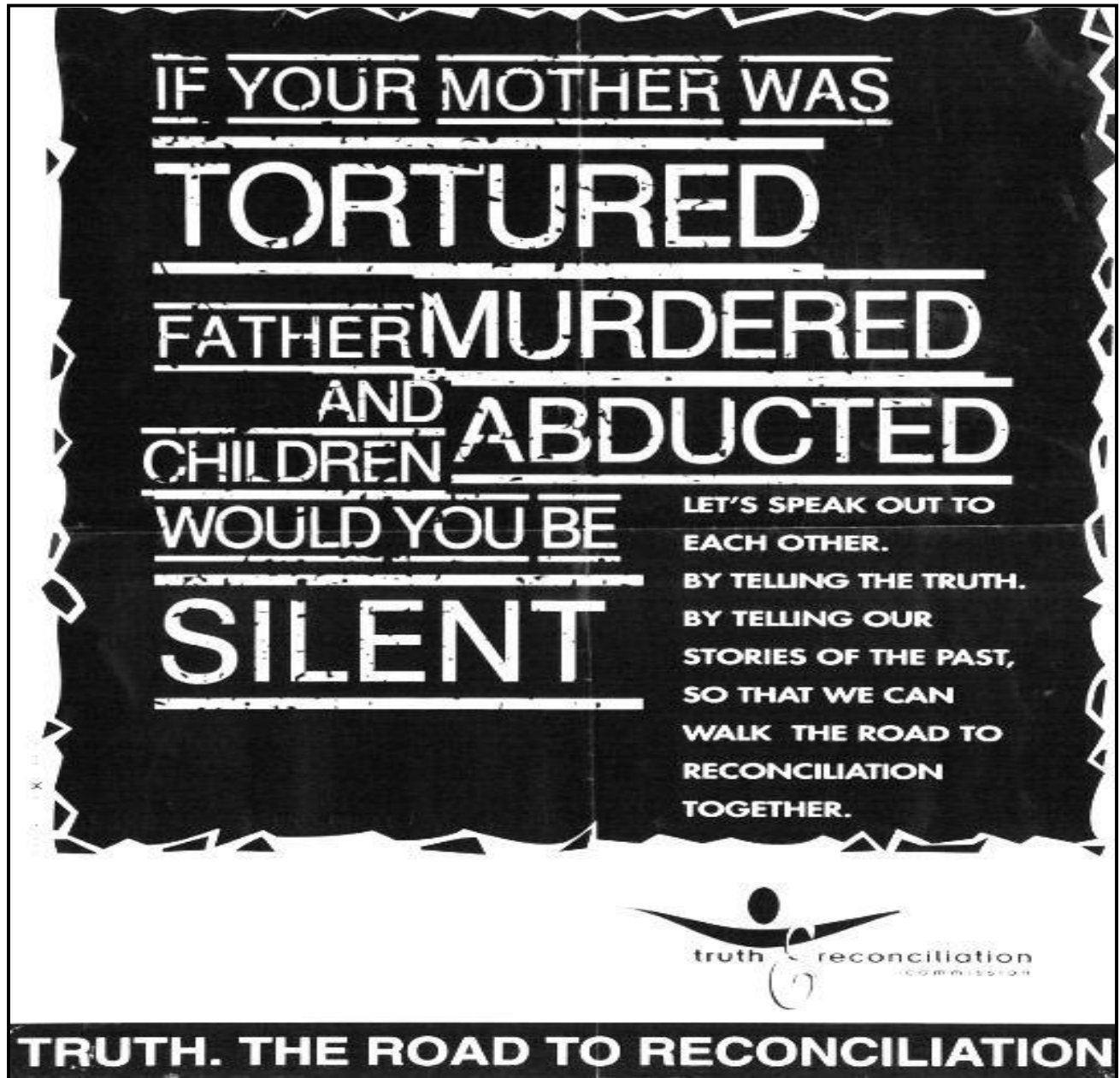
Die WVK is deur die post-apartheid-regering op die been gebring as 'n manier om die verlede te hanteer en toe te sien dat mense se menseregte nie weer misbruik word nie. Die Tussentydse Grondwet van 1993 het gepraat van "'n behoefte aan begrip, maar nie vir wraak nie, 'n behoefte aan herstel, maar nie vir vergelding nie, 'n behoefte aan Ubuntu, maar nie aan viktimisasie nie." Dit het ook gesê: "Die strewe na nasionale eenheid, die welstand van alle Suid-Afrikaanse burgers en vrede vereis versoening tussen die mense van Suid-Afrika en die hersamestelling (herbou) van die samelewing." Daarom het die eerste demokratiese parlement wetgewing goedgekeur wat die WVK op die been gebring het.

Die WVK is gestig met die doel om 'n herstellende, eerder as 'n bestraffende geregtigheid, aanhoor van getuies van slagoffers en oortreders te vestig, en om nasionale eenheid en versoening te bevorder. Die doel van die WVK was nie om die oortreders te vervolg en straf op te lê nie, maar eerder om die talle slagoffers en hul families afsluiting te bied in die vorm van volle openbaarmaking van die waarheid. Die amnestieverhore wat deur die WVK onderneem is, verteenwoordig hierdie doelwitte deur volle amnestie te bied aan diegene wat na vore gekom het en hul misdade bely het.

[From history and society –Accessed on 21 February]

BRON 2B

Die plakkaat hieronder is deur die WVK vervaardig. Dit nooi beide oortreders en slagoffers uit om voor die WVK te verskyn en te getuig oor menseregtevergrepe wat tussen 1960 en 1994 gepleeg is.

[Uit https://www.saha.org.za/udf/dont_vote_in_apartheid_elections_forward_to_freedom.htm. Accessed on 19 February 2024]

BRON 2C

Die volgende fokus op die evaluering van die werk van die Waarheids- en Versoeningskommissie (WVK) in 1998.

Een van die grootste beperkings op die herstel van slagoffers se waardigheid – en wat grootliks buite die beheer van die kommissie was – was die politieke spanning wat tydens sy bedrywighede geheers (bestaan) het. Dit het gespruit uit die onwilligheid van die Nasionale Party en sommige ekstreem-regse groepe om te sien dat die WVK aspekte van die verlede ondersoek wat hul politieke geloofwaardigheid kan skaad. Hierdie partye het die WVK daarvan beskuldig dat dit 'n (heksejag) eerder as 'n ware instrument vir nasionale versoening is, en het die Kommissie se werk gefrustreer [wat] gereelde regsaksies teen die WVK teweeggebring het.

Die Kommissie se grootste politieke flater was die neiging om aan hierdie politieke groeperings [toe te gee] in 'n poging om hulle verbind tot die proses te hou, ... [die] politieke delikate (broos) taak van die WVK het sy verhoudings met slagoffers gefrustreer deur die gebrek aan behoorlike geregtigheid wat die posisie geïmpliseer het. Vir herstellende geregtigheid om te slaag, moet slagoffers sien dat oortreders berou (spyt) uitspreek/toon. Omdat dit nie sigbaar was van die politieke party wat die land onder apartheid (Nasionale Party) regeer het nie, het dit 'n slag vir die proses toegedien.

[From *The Truth and Reconciliation Commission as a Model of Restorative Justice* by T Maepa, 2005]

BRON 2D

Hierdie uittreksel fokus op die beoordeling van die Waarheids-en- Versoenings - Kommissie.

Ten spyte van hierdie uitdagings en beperkings, is die WVK internasionaal as suksesvol beskou en het dit die belangrikheid van openbare deelname aan sulke prosesse getoon, insluitend die aanvanklike besluitnemingsproses wat gelei het tot die stigting van 'n waarheidskommissie. Die verhore van die WVK het wêreldwye aandag getrek, aangesien dit die eerste kommissie was wat openbare verhore gehou het waarin beide slagoffers en oortreders aangehoor is. Terwyl amnestie oor die algemeen as strydig met internasionale reg beskou word, het die Suid-Afrikaanse WVK 'n mate van grondslag verskaf om voorwaardelike amnestie as 'n nuttige kompromie te beskou, veral as dit help om oortreders se belydenis te verseker.

Die Suid-Afrikaanse WVK het 'n groot afwyking verteenwoordig van die benadering wat by die Nurenberg-proewe geneem is. Dit is beskou as 'n innoverende model vir die bou van vrede en geregtigheid en om diegene wat hulle aan meseregteskend-dings skuldig maak, aanspreeklik te hou. Dit het terselfdertyd die grondslag gelê vir die bou van versoening onder alle Suid-Afrikaners. Baie ander lande wat met post-konflikkwessies te doen het, het soortgelyke metodologieë vir sulke kommissies ingestel, hoewel nie altyd met dieselfde mandaat nie. Die Suid-Afrikaanse WVK het die wêreld van nog 'n instrument voorsien in die stryd teen straffeloosheid en die soeke na geregtigheid en vrede.

[From history and society –Accessed on 21 February]